

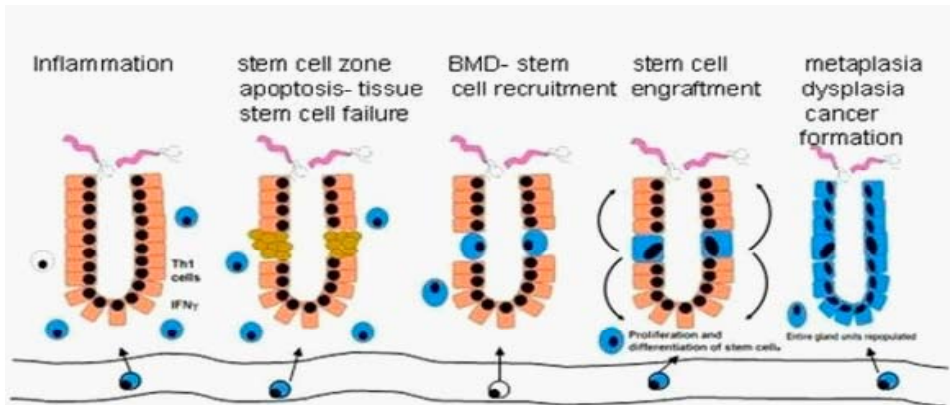
Εισαγωγή

Σωτήριος Δ. Γεωργόπουλος

Το 2006 συμπληρώθηκαν 10 έτη από την ίδρυση της Ελληνικής Εταιρείας Μελέτης του Ελικοβακτηριδίου του Πυλωρού (ΕΕΜΕΠ). Δεν είναι υπερβολή να τονίσω ότι η ΕΕΜΕΠ συνέβαλε, μέχρι σήμερα, τόσο από εκπαιδευτική όσο και από ερευνητική άποψη, σημαντικά, στη μελέτη των νόσων που συνδέονται με τη λοίμωξη από ελικοβακτηρίδιο του πυλωρού, στη χώρα μας. Όμως είναι γεγονός ότι η ΕΕΜΕΠ και άλλες αντίστοιχες εθνικές εταιρείες ή ομάδες μελέτης δεν θα είχαν πότε συσταθεί αν δύο Αυστραλοί επιστήμονες, ο γαστρεντερολόγος **Barry Marshall** και ο παθολογανατόμος **Robin Warren** (Εικόνα 1), δεν αμφισβητούσαν ένα από τα πλέον παγιωμένα δόγματα στην Ιατρική Επιστήμη και δεν επέμεναν στην άποψή τους ότι η χρόνια ενεργός γαστρίτιδα και το πεπτικό έλκος ήταν αποτέλεσμα της λοίμωξης από ένα μικρόβιο, το ελικοβακτηρίδιο του πυλωρού, του οποίου η εκκρίωση αρκούσε για τη θεραπεία μιας μέχρι τότε ανίατης και κάποτε θανατηφόρου νόσου.¹ Ακόμη σημαντικότερο είναι το γεγονός ότι η ανακάλυψη αυτή έθεσε τις βάσεις για την πληρέστερη κατανόηση του ρόλου του μικροβίου και της φλεγμονής στην αλληλουχία των γεγονότων που οδηγούν στην ανάπτυξη του γαστρικού καρκίνου, προσφέροντας συνολικά ένα νέο μοντέλο για την ερμηνεία της καρκινογένεσης στους επιθηλιακούς καρκίνους και άρα καινούργιες προοπτικές στη δυνατότητα πρόληψης των νοσημάτων αυτών² (Σχήμα 1). Δικαίως λοιπόν οι άνθρωποι αυτοί τιμήθηκαν με την ύψιστη επιστημονική διάκριση, το **βραβείο Nobel Φυσιολογίας ή Ιατρικής** του 2005,³ διάκριση που αντανακλά σε όλους τους επιστήμονες που πίστεψαν στην υπόθεση του ελικοβακτηριδίου του πυλωρού και συνέβαλαν στη μελέτη των νοσημάτων που σχετίζονται με το μικρόβιο αυτό.

Εικόνα 1. Ο γαστρεντερολόγος Barry Marshall και ο παθολογοανατόμος Robin Warren μετά την απονομή του βραβείου Nobel Φυσιολογίας ή Ιατρικής του 2005.

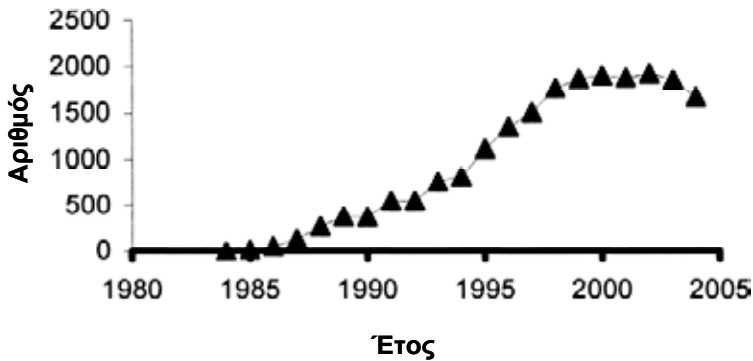

Σχήμα 1. Νέο μοντέλο για την ερμηνεία της καρκινογένεσης στους επιθηλιακούς καρκίνους.

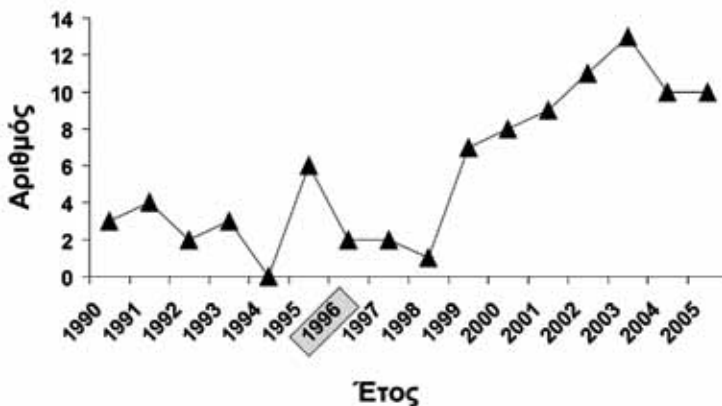
Πράγματι, την ανακάλυψη του μικροβίου ακολούθησε μια ερευνητική και συγγραφική επανάσταση με εντυπωσιακή αύξηση των δημοσιεύσεων για το ελικοβακτηρίδιο του πυλωρού στο διεθνή ιατρικό τύπο, που σήμερα ανέρχονται περίπου στις 1700

κατ' έτος, ισάριθμες με τις δημοσιεύσεις που αναφέρονται στις ΙΦΕΝ⁴ (Σχήμα 2). Αντίστοιχη υπήρξε και η αύξηση των ελληνικών δημοσιεύσεων, τηρουμένων βεβαίως των αναλογιών, στο διεθνές ιατρικό τύπο μετά την ίδρυση της ΕΕΜΕΠ (1996)⁵ (Σχήμα 3). Στη διαδρομή από την ανακάλυψη του μικροβίου μέχρι την απονομή του βραβείου Nobel αναφέρεται, στο πρώτο μέρος του αφιερώματος, ο Επίκουρος Καθηγητής κ. Θεόδωρος Ροκκάς, εκπρόσωπος της ΕΕΜΕΠ στην Ευρωπαϊκή Ομάδα Μελέτης του Ελικοβακτηριδίου του Πυλωρού.

Όμως δεν πρέπει να ξεχνάμε και τους επιστήμονες που αρκετά χρόνια πριν την ανακάλυψη του ελικοβακτηριδίου του πυλωρού από τους Marshall και Warren κράτησαν ζωντανή την υπόθεση της μικροβιακής αιτιολογίας του πεπτικού έλκους,

Σχήμα 2. Αύξηση των δημοσιεύσεων για το ελικοβακτηρίδιο του πυλωρού στο διεθνές ιατρικό τύπο.

Σχήμα 3. Αριθμός δημοσιεύσεων Ελλήνων συγγραφέων στο διεθνές ιατρικό τύπο.

Εικόνα 2. Ο Έλληνας πρωτοπόρος ιατρός Ιωάννης Λυκούδης

πολλές φορές υπό αντίξοες συνθήκες και σε ένα εν πολλοίς εχθρικό επιστημονικό περιβάλλον. Για τους ανθρώπους αυτούς ο ίδιος ο Barry Marshall κάνει ειδική τιμητική μνεία σε ένα βιβλίο που εξέδωσε προ 4ετίας με τίτλο “*Helicobacter pioneers*”. Ένας από τους επιστήμονες αυτούς υπήρξε ο Έλληνας ιατρός **Ιωάννης Λυκούδης** (Εικόνα 2) που ανάλωσε τη ζωή του στην υποστήριξη της επιστημονικής του άποψης, για τη μικροβιακή αιτιολογία του πεπτικού έλκους και δεν ευτύχησε να δει την άποψή του να δικαιώνεται. Η ΕΕΜΕΠ τίμησε στο 11^ο Συνέδριό της, τη μνήμη του πρωτοπόρου ιατρού Ιωάννου Λυκούδη απονέμοντας ειδική τιμητική διάκριση στην οικογένειά του. Στην προσωπικότητα και το έργο του αναφέρεται στο δεύτερο μέρος του αφιερώματος ο συνάδελφος κ. Στάθης Παπαβασιλείου γνωστός μελετητής του έργου του Ιωάννου

Λυκούδη και φίλος της οικογένειάς του.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Marshall BJ, Warren JR. Unidentified curved bacilli in the stomach of patients with gastritis and gastric ulceration. *Lancet* 1984;1:1311-1315.
2. Houghton J, Wang TC. *Helicobacter pylori* and cancer: a new paradigm for inflammation-associated epithelial cancers. *Gastroenterology* 2005;128:1567-1578.
3. The Nobel Assembly at Karolinska Institute: The Nobel Prize in Physiology or Medicine for 2005. http://nobelprize.org/nobel_prizes/medicine/laureates/2005/
4. Ernst PB, Reura DA, Crowe SE. The translation of *Helicobacter pylori* basic research to patient care. *Gastroenterology* 2006;130:188-206.
5. **Επετειακός Τόμος:** Πλήρεις δημοσιεύσεις Ελλήνων ερευνητών για το ελικοβακτηρίδιο του πυλωρού στο διεθνές ιατρικό τύπο. Επιμέλεια έκδοσης Σωτ. Δ. Γεωργόπουλος. ΕΕΜΕΠ, Αθήνα, Μάρτιος 2006.